

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyně Mgr. Lucíí Trejbalovou ve věci

žalobkyně:

bytem

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**

sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 00 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 7. 2018, č. j. MPSV-2018/135195-917

takto:

- I. Žaloba proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí ze dne 10. 7. 2018, č. j. MPSV-2018/135195-917, se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Dne 4. 4. 2018 žalobkyně požádala o přiznání příspěvku na živobytí. Oznámením ze dne 11. 4. 2018 Úřad práce České republiky, Krajská pobočka v Liberci (dále jen „úřad práce“) žalobkyni oznámil, že jí byla od dubna 2018 přiznána dávka příspěvek na živobytí ve výši 3 410 Kč měsíčně s tím, že měsíční výše dávky bude rozdělena do více dílčích výplat tak, že částka ve výši 2 210 Kč bude vyplácena převodem na bankovní účet a částka 1 200 Kč bude vyplácena formou typizovaných poukázek na nákup zboží v pokladně úřadu práce. Proti sdělení podala žalobkyně námitky, nesouhlasila se způsobem výplaty dávky, kdy bylo stanoveno, že dávka bude vyplácena kombinovaně, též ve výši 1 200 Kč formou typizovaných poukázek na nákup zboží v pokladně úřadu práce.
2. Na základě podané námitky úřad práce o žádosti žalobkyně ze dne 4. 4. 2018 o příspěvek na živobytí vydal rozhodnutí. Rozhodnutím ze dne 30. 5. 2018 žalobkyni přiznal od dubna 2018 příspěvek na živobytí ve výši 3 410 Kč s tím, že měsíční výše dávky bude rozdělena do více dílčích výplat, které budou vypláceny tak, že částka 2 210 Kč bude vyplácena převodem na bankovní účet a částka 1 200 Kč bude vyplácena formou typizovaných poukázek na nákup zboží v pokladně úřadu. V odůvodnění svého rozhodnutí úřad práce konstatoval skutečnosti, na základě kterých žalobkyni vzniknul nárok na dávku hmotné nouze. Kombinovanou výplatu dávky úřad práce opřel o § 43 odst. 5 písm. a) věta druhá zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění zákona č. 98/2017 Sb., účinného od 1. 6. 2017. Úřad práce vyšel z toho, že žalobkyně pobírala příspěvek na živobytí dlouhodobě od roku 2007, dávka jí byla odejmuta od 1. 12. 2017. Pokud příspěvek na živobytí pobírala v měsících červnu, červenci, srpnu, září, říjnu a listopadu 2017, tj. po dobu 6 měsíců v posledních 12 měsících, bylo naplněno ustanovení § 43 odst. 5 písm. a) věta druhá zákona o pomoci v hmotné nouzi.
3. Prvostupňovému rozhodnutí se žalobkyně bránila odvoláním, v němž uplatnila obdobné námitky jako v žalobě.
4. Žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 10. 7. 2018 žalovaný odvolání žalobkyně zamítnul a rozhodnutí úřadu práce potvrdil. Žalovaný se ztotožnil s právním posouzením věci ze strany úřadu práce. Konstatoval, že žalobkyně byla posuzována jako jednotlivec vedený v evidenci uchazečů o zaměstnání, bez nároku na podporu v nezaměstnanosti či při rekvalifikaci. Žalovaný rovněž konstatoval, že je nesporné, že žalobkyně v posledních 12 měsících pobírala dávku příspěvek na živobytí, a to v měsících červen, červenec, srpen, září, říjen a listopad 2017. Rovněž podle žalovaného byly naplněny podmínky § 43 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi ve znění zákona č. 98/2017 Sb., jímž došlo k novele uvedeného ustanovení a jež stanoví, že pokud žadatel v posledních 12 měsících pobírá dávku déle jak 6 měsíců, pak musí být dávka v rozmezí 35 % - 65 % vyplácena formou typizovaných poukázek s tím, že běh měsíců je s účinností od června 2017. Pokud žalobkyně pobírala příspěvek ve zmíněných měsících, došlo k tomu, že v posledních 12 měsících pobírala dávku déle jak 6 měsíců. Podle žalovaného zákon o pomoci v hmotné nouzi naplňuje čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, v němž je zaručeno každému, kdo se nachází v hmotné nouzi, právo na zajištění pomoci nezbytné

pro zabezpečení základních životních podmínek prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi. Žalobkyni jsou tyto dávky poskytovány dlouhodobě od srpna 2012 a slouží k zabezpečení základních životních podmínek.

II. Žaloba

5. Ve včasné žalobě a doplnění žaloby ze dne 17. 9. 2018 žalobkyně shodně namítala nesprávný výklad § 43 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Uvedla, že do 30. 11. 2017 pobírala příspěvek na živobytí ve výši 2 200 Kč. Výklad ustanovení § 43 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi ze strany správních orgánů nebyl správný. Zpětné posuzování je dle názoru žalobkyně pro případ, kdy byly od prosince 2017 osobám v hmotné nouzi, které pobíraly dávku dlouhodobě, a na základě novely zákonem č. 98/2017 Sb. je těmto osobám poskytována dávka ve formě kombinované. Podle žalobkyně by nemělo dojít k tomu, aby na základě nové žádosti byl příspěvek na živobytí náležející v nezkrácené částce 3 410 Kč tak, jako tomu bylo v jejím případě, pobírán formou kombinované výplaty. Kombinovaná výplata má příslušet až poté, kdy je dávka v plné výši 3 410 Kč pobírána 6 měsíců a následně přehodnocena a snížena na částku existenčního minima ve smyslu § 24 písm. f) zákona o hmotné nouzi. Pokud žalobkyně od 1. 4. 2018 nově pobírá příspěvek na živobytí, náleží jí celý ve finanční formě až do 30. 9. 2018.
6. Žalobkyně rovněž namítala, že nutností platit za zboží typizovanými poukázkami jsou dotčena její lidská práva, právo na ochranu osobních údajů a na lidskou důstojnost. Ve společnosti je totiž stále zažito, že typizovanými poukázkami platí příjemce, který by dávku nevyužil k účelu, ke kterému je zákonem určena, tudíž je na žalobkyni nahlíženo jako na vyvrhele společnosti, což ji dehonestuje.
7. Dále žalobkyně vyjádřila přesvědčení, že kombinovanou výplatou dávky dochází k porušení práva na ochranu osobních údajů, neboť podle § 4 písm. a) zákona č. 101/2000 Sb. je osobním údajem jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů, když subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat, zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků specifických pro jeho mj. ekonomickou nebo sociální identitu. Pokud pokladní od žalobkyně přijímá typizovanou poukázku, ale i další osoby, které toto vidí, tito lidé jsou informováni, že je osobou v hmotné nouzi a dávky pobírá déle než 6 měsíců, v horším případě pak na žalobkyni nahlíží jako na někoho, kdo neumí s penězi hospodařit nebo dávky zneužívá k jiným účelům. Žalobkyně proto soudu navrhovala, aby postupoval podle čl. 95 odst. 2 Ústavy a Ústavnímu soudu předložil návrh na zrušení citovaného ustanovení zákona pro rozpor s ústavním pořádkem.
8. Z uvedených důvodů žalobkyně navrhovala, aby soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušil pro nezákonnost, s tím, že žalovaný má žalobkyni vyplatit částku 6 000 Kč ve formě finanční jako doplatek příspěvku na živobytí poskytovaného formou typizovaných poukázek.

III. Vyjádření žalovaného

9. V písemném vyjádření žalovaný uvedl zcela shodné skutečnosti jako v napadeném rozhodnutí. Navrhoval, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítnul.

IV. Posouzení věci krajským soudem

10. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení jeho vydání předcházející v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a z hlediska žalobních námitek, vycházejí přitom ze skutkového a právního stavu v době rozhodování správního orgánu v souladu s § 75 odst. 1, odst. 2 s. ř. s.
11. Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí, kterým byl žalobkyni k její žádosti přiznán příspěvek na živobytí podle zákona o pomoci v hmotné nouzi. Žalobkyně nebrojí proti samotnému přiznání této dávky – okamžiku, od kterého byla dávka přiznána, či proti její výši, nesouhlasí pouze se způsobem její výplaty.
12. V souzené věci nejsou mezi účastníky sporné skutkové okolnosti případu. Správní orgány vycházely z toho, že žalobkyně pobírala dávku hmotné nouze příspěvek na živobytí dlouhodobě. Příspěvek na živobytí jí byl odejmut od 1. 12. 2017, do té doby ho pobírala. K nové žádosti ze dne 4. 4. 2018 byl žalobkyni příspěvek na živobytí přiznán rozhodnutím úřadu práce ve spojení s žalobou napadeným rozhodnutím žalovaného, a to od dubna 2018 ve výši 3 410 Kč v kombinované formě – částka 2 210 Kč převodem na bankovní účet a částka 1 200 Kč (tj. 35 %) formou typizovaných poukázek na nákup zboží.
13. Krajský soud dospěl k závěru, že žaloba není důvodná, řídil se přitom následujícími úvahami. Podle § 43 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, ve znění účinném v době rozhodování o nároku, tj. ve znění zákona č. 98/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, způsob výplaty určuje plátce dávky tak, že bere v úvahu schopnosti a možnosti osoby v hmotné nouzi s dávkou v hmotné nouzi hospodařit a využít dávku k účelu, ke kterému je určena. Způsob výplaty příspěvku na živobytí může určit plátce dávky tak, že nejméně 35 % a nejvýše 65 % přiznané dávky bude poskytnuto využitím poukázky opravňující k nákupu zboží ve stanovené hodnotě. Příjemci dávky, který pobírá dávku déle jak 6 měsíců v posledních 12 měsících, bude dávka vyplácena tak, že nejméně 35 % a nejvýše 65 % dávky bude vyplaceno poukázkami opravňujícími k nákupu zboží ve stanovené hodnotě.
14. Příspěvek na živobytí je základní dávkou pomoci v hmotné nouzi a je určen na úhradu potřeb osoby (případně společně posuzovaných osob) na úrovni zabezpečující její základní životní podmínky. Jedná se především o zabezpečení stravy, ošacení, obuvi, základních hygienických potřeb apod. (srov. § 1 a § 21 až § 29 zákona o pomoci v hmotné nouzi).

15. Z ustanovení § 43 odst. 5 písm. a) věta poslední zákona o pomoci v hmotné nouzi vyplývá, že v případě, kdy příjemce příspěvku na živobytí pobírá dávku déle než 6 měsíců v posledních 12 kalendářních měsících, je část dávky vyplácená poukázkami oprávněujícími k nákupu zboží ve stanovené hodnotě. Jde o obligatorní pravidlo, kdy vždy při splnění těchto podmínek, bude poskytováno 35 % až 65 % dávky formou poukázek. Správní uvážení ze strany úřadu práce je možné jen v rozmezí rozsahu použití poukázek a je spojeno s posouzením schopnosti osoby v hmotné nouzi nakládat s dávkou ke stanovenému účelu. S výkladem, který zastávají správní orgány, se soud plně ztotožnil. Ze zákona o pomoci v hmotné nouzi, ze zákona č. 98/2017 Sb. ani jeho přechodných ustanovení nelze dovodit, že by se obligatorní povinnost úřadu práce určit, že příspěvek na živobytí bude vyplácen kombinovanou formou, nevztahovala na případy, kdy je dávka přiznána k nové žádosti osoby v hmotné nouzi. Soud nesouhlasí se žalobkyní, že je možné o vyplácení příspěvku na živobytí kombinovanou formou rozhodnout pouze po předchozím nepřetržitém šestiměsíčním pobírání této dávky. Tato skutečnost vyplývá již z jazykového vyjádření zákonné podmínky pro obligatorní kombinovanou výplatu dávky. Zákodárce dal slovním vyjádřením „*déle jak 6 měsíců v posledních 12 měsících*“ najevo, že počítá nikoli pouze s nepřetržitým šestiměsíčním pobíráním dávky před určením výplaty dávky kombinovanou formou, ale i s tím, že dávka není v některých měsících v posledních 12 kalendářních měsících pobírána. Tudíž že o kombinované výplatě příspěvku na živobytí úřad práce rozhodne také v případě přiznání dávky k nové žádosti za podmínky, že žadatel v posledních 12 kalendářních měsících (počítáno od doby nového přiznání dávky zpět), alespoň 6 měsíců dávku pobíral.
16. Tuto zákonnou podmínku pro obligatorní kombinovanou výplatu příspěvku na živobytí žalobkyně splnila, neboť v posledních 12 kalendářních měsících, tj. v období od dubna 2017 do března 2018, příspěvek na živobytí pobírala minimálně 6 měsíců – dávka jí byla vyplacena v měsících červen, červenec, srpen, září, říjen a listopad 2017. V dané věci nedošlo ani k retroaktivní aplikaci zákona č. 98/2017 Sb., jímž byla povinnost stanovit výplatu příspěvku na živobytí kombinovanou formou s účinností od 1. 6. 2017 zavedena. Veškerá doba pobírání příspěvku na živobytí, která byla dle § 43 odst. 5 písm. a) věta poslední zákona o pomoci v hmotné nouzi správními orgány zohledněna pro účely způsobu výplaty dávky, spadá do doby účinnosti zmíněného změnového zákona.
17. Dovolávala-li se žalobkyně jasného výkladu zákona, ten byl podle názoru soudu správními orgány podán. O tom, že se tento kombinovaný způsob výplaty příspěvku na živobytí nevztahuje pouze na stávající příjemce dávky, ale také na nové žadatele o dávku, hovoří i odborná literatura (srov. Beck P., Grunerová I., Pavelková M., *Zákon o pomoci v hmotné nouzi: Praktický komentář*. Wolters Kluwer, 2018).
18. Podle přesvědčení soudu není právní úprava kombinované výplaty příspěvku na živobytí v rozporu s ústavním pořádkem, nepředstavuje porušení práva na lidskou důstojnost. Je naplněním čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv, dle něhož se lze domáhat práva na

pomoc v hmotné nouzi, tedy pomoc nezbytnou pro zajištění základních životních podmínek, pouze v mezích zákona, tj. za podmínek vymezených zákonem o pomoci v hmotné nouzi, které v případě dotčeného ustanovení směřují k zabezpečení tohoto zákonného účelu.
Soud

se se žalobkyní neztotožnil ve vnímání úhrady zboží typizovanými poukázkami jako s postupem ponižujícím lidskou důstojnost, takovým, který by svou povahou a intenzitou degradoval příjemce dávky jako lidskou bytost, neboť se jedná o jeden z běžných způsobů úhrady za nákup zboží, když typizované poukázky opravňující k nákupu zboží nejsou ve společnosti využívány výhradně příjemci dávek hmotné nouze, kteří dávky zneužívají.

19. Rovněž použitím typizovaných poukázek při úhradě zboží v obchodě nedochází k zásahu do soukromí žalobkyně a k porušení práva na ochranu osobních údajů ve smyslu zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, účinného v době dosavadní výplaty poukázek. Přijetí typizované poukázky opravňující k nákupu zboží v obchodě, resp. případné sledování úhrady zboží poukázkami, nelze považovat za zásah do soukromí žalobkyně, neboť typizovaná poukázka nepředstavuje osobní údaj ve smyslu žalobkyni citovaného § 4 písm. a) zákona o ochraně osobních údajů a její použití nepředstavuje propojení údajů, které by žalobkyni identifikovalo ve smyslu jejího ztotožnění pro ostatní subjekty.
20. Pro úplnost argumentace odkazuje soud na obecnou část důvodové zprávy k zákonu č. 309/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem došlo s účinností od 1. 1. 2019 k novelizaci § 43 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, kdy napříště je obligatorní kombinovaná výplata příspěvku na živobytí vyloučena pro některé skupiny příjemců, resp. případy hodné zvláštního zřetele. Z důvodové zprávy přitom vyplývá, že důvodem k novelizaci uvedeného ustanovení byly praktické problémy při použití poukázek na nákup zboží (např. u příjemců sociálních služeb, osob hospitalizovaných ve zdravotnických zařízeních, osob, jimž musí být poukázky zasílány, neboť se je nemohou vyzvednout na úřadu práce), nikoli ústavněprávní deficity samotné výplaty příspěvku na živobytí ve formě poukázek opravňujících k nákupu zboží stanovené hodnoty podle dotčeného zákonného ustanovení.

V. Závěr a náklady řízení

21. S ohledem na uvedené dospěl soud k závěru, že úřad práce a žalovaný postupovali při vydání rozhodnutí o přiznání příspěvku na živobytí od dubna 2018 v kombinované formě v souladu s § 43 odst. 5 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi. Žalobu proto soud zamítnul jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
22. Ve věci soud v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. rozhodoval, aniž nařídil ústní jednání, za výslovného souhlasu žalobkyně a presumovaného souhlasu žalovaného.
23. Podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. má účastník, který měl ve věci úspěch, právo na náhradu nákladů před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobkyně úspěch ve věci neměla, úspěšný žalovaný správní orgán nemá na

náhradu nákladů řízení právo podle § 60 odst. 2 s. ř. s., dle něhož ustanovení odst. 1 neplatí, pokud by mělo být právo na náhradu nákladů řízení přiznáno správnímu orgánu ve věcech mj. pomoci v hmotné nouzi. Soud proto vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Liberec dne 19. července 2019.

Mgr. Lucie Trejbalová
samosoudkyně